

İSVİÇRE YÜKSEK MAHKEMESİNİN TÜR BAN KARARI (1) (*)

Dr. Av. Hüseyin PEKİN

İsviçre Yüksek Mahkemesi (Federal Mahkeme), "Devletin dinsel tarafsızlığına (laiklik'ine) ve dinsel barışı koruma işlevine "öncelik" tanıyarak, bir müslüman bayan öğretmenin, sınıfa, başına "türban" takarak girmesini yasaklayan, idari makam kararını onayladı. Federal Mahkeme, bu kararı alırken, tarafların yararlarını tüm yönleri ile karşılaştırarak, dava konusu olayda, inanç özgürlüğünün ihlâl olduğu savını reddetti.

(1) Bu yazı, Zürih'te (İsviçre) yayımlanan "Neue Zürcher Zeitung" gazetesinin 20 Kasım 1997 tarihli bir haber-yorumundan dilimize çevrilmiştir.

(*) Bkz. Karşılaştırma için bkz. aşağıda tam metni verilen Y. 8. CD.nin 5.11.1997 tarih ve 1997/13604 Esas, 1997/15032 karar sayılı kararı.

Mal beyanında bulunmaktan sanık (E.H.)nin yapılan yargılanması sonunda; İİK.nun 365/1. maddesi uyarınca müşteki vekilinin temyiz talebinin süre yönünden reddine dair, (İSTANBUL) 2. İcra Ceza Mahkemesinden verilen 10.7.1997 gün ve 407 esas, 2111 karar sayılı hükmün süresi içinde Yargıtayca incelenmesi şikayetçi vekili tarafından istenilmiş olduğundan dava evrakı C. Başsavcılığından tebliğname ile 15.10.1997 günü Daireye gönderilmekle inceleme gereği düşünüldü:

Türbanlı olarak duruşmaya katılan ve türbanını çıkarması konusunda yargıç tarafından uyarılan yakıncı vekili Avukat (A.Ö.)'in temel özgürlük ve hakkını kullandığı gerekçesiyle olumsuz tutumunda direnmesi karşısında; duruşmadan

Cenevre Kanton Hükümeti, 16 Ekim 1996 tarihli kararı ile, **Kantonal Eğitim Müdürlüğünün**, müslüman bir bayan öğretmenin, derslere, islâm dini geleneğine uyararak, başına türban takıp girmesini yasaklamıştı. Bu karar üzerine, bayan öğretmen, Lozan'daki **Yüksek Mahkeme'ye** (Federal Mahkeme) başvurarak, karara itiraz etmişti. Bayan öğretmen, verdiği temyiz dilekçesinde "**bol elbise**" (**ferace**) giymesinin ve başına "**türban**" takmasının, dinsel simge olmadığını, tersine, **Batı ülkelerindeki çağdaş giysilere uygun düştüğünü** savlamıştı. Buna karşılık,

çkarılmasına karar verilip, İİK.nun 349. maddesine dayanılarak duruşmaya katılmadığının kabulü ile şikayet hakkının düşürülmesine karar verildiği saptanmış, 1136 sayılı Avukatlık Yasasının 49. maddesinde "Avukatlar Mahkemelere Türkiye Barolar Birliğinin belirteceği resmi kılıkla çıkmak zorundadırlar" hükmü getirilmiş, Türkiye Barolar Birliği "Avukatların duruşmalara başı açık olarak girmeleri gerekliliğini ilkeye bağlamış" HUMK.nun 70. maddesinde de "Vekil duruşmada münasip olmayan hal ve tavırda bulunması halinde mahkemenen çıkarılır" biçiminde kesin ve buyurucu yöntem öngörülmüş olduğuna göre;

Yasal kurallara karşı eylemli olarak direnme çabasında görüntülenen ve usulen uyarıldığı halde çağdaş giyim karşıtı olumsuz davranışını kendince algılayabildiği temel hak ve özgürlük kavramına sığınarak sürdürmek isteyen vekilin, duruşmadan çıkarılmasına karar verilmesi usuli norma uygun, gerekli ve tutarlı bir uygulama ise de; Bu takdirde yokluğunda hüküm verildiğinin ve giyabi kararın tebliğ zorunluluğunun doğacağı ve herhangi bir tebligat yapılmadığına göre temyizın ıttıla üzerine ve yasal süresi içerisinde kabulü gerekeceği halde, müşteki vekilinin temyiz isteminin hükmün tefhim tarihi başlangıç alınarak süre yönünden reddinde isabet bulunmadığından 10.7.1997 gün ve 2111 sayılı karar kaldırılarak esas hükme yönelik temyiz incelenmesinde;

HUMK.nun 70/2 maddesine göre vekil disiplinel nedenle duruşmadan çıkarıldığı taktirde belli bir süre tanımıyla asile' tebligat yapılması zorunluluğunun gözetilmemesi,

Bozmayı gerektirmiş şikayetçi vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı (**BOZULMASINA**), 5.11.1997 gününde oybirliğiyle karar verildi.